

Formidlingsplan 2025-2028

Innhold

1. Innledning	2
1.1 Om AAma	2
1.2 Om planen	2
1.2.1 Formål.....	2
1.2.2 Avgrensninger	2
1.2.3 Hvem skal bruke planen?	2
1.3 Målgrupper for formidling	2
1.4 Forankring og føringer	2
1.5 Formidling i AAma	3
1.5.1 Hva er formidling?.....	3
1.5.2 Våre formidlingsformer	3
1.5.3 Hvem formidler?	4
1.5.4 Sentrale målområder	4
2. Mål og tiltak	4
2.1 Strategisk hovedmål	4
2.2 Delmål 1 Samfunnsaktuell og samtidsorientert	5
2.2.1 Generelle tiltak	5
2.2.2 Særskilte tiltak mot barn og unge.....	5
2.2.3 Særskilte tiltak mot underrepresenterte grupper	5
2.3 Delmål 2 Gjestfri og mangfoldig	5
2.3.1 Generelle tiltak	5
2.3.2 Særskilte tiltak mot barn og unge.....	6
2.3.3 Særskilte tiltak mot underrepresenterte grupper	6
2.4 Delmål 3 Solid kunnskapsutvikling og forvaltning.....	6
2.4.1 Generelle tiltak	6
2.4.2 Særskilte tiltak mot barn og unge.....	7
2.5 Delmål 4 Optimal organisering og sikker drift	7
2.5.1 Tiltak	7
3. Oppfølging og evaluering.....	8

1. Innledning

1.1 Om AAmA

Aust-Agder museum og arkiv (AAmA) består av arkiv- og museumsavdelingen på KUBEN i Arendal, Setesdalsmuseet og Grimstad bys museer. Vi har 24 besøkssteder spredt over hele østre del av Agder, der vi formidler materiell og immateriell kultur- og naturhistorie fra vår region. Vi forvalter 88 antikvariske bygg, og har et bygningsvernsenter som driver restaurering, rådgiving og formidling av tradisjonshåndverk.

1.2 Om planen

1.2.1 Formål

Formålet med planen er å sikre en målrettet og helhetlig tilnærming til AAmA sitt arbeid med formidling. Planen skal definere hvordan AAmA skal tilrettelegge for å formidle kunnskap og opplevelser til ulike målgrupper, og kommunisere sitt innhold og sine verdier. Planen skal sikre at formidlingen er forankret i våre strategiske mål og at vi oppfyller vårt samfunnsoppdrag om å bevare, opplyse og engasjere.

1.2.2 Avgrensninger

Planen dreier seg om det formidlingsfaglige arbeidet knyttet til museum og arkiv, og retter seg ikke mot markedsføring og profilering av organisasjonen. Planen er overordnet. Virksomhetens planverk og avdelingenes handlingsplaner beskriver mer detaljerte aktiviteter.

1.2.3 Hvem skal bruke planen?

Planen er et verktøy for formidlingsarbeidet i organisasjonen, og retter seg mot formidlingspersonell som pedagoger, formidlere og arrangementsansvarlige. Planen er retningsgivende for kommunikasjonsrådgiver, og er aktuell for arkivarer, konservatorer, samlingsforvaltere og andre som arbeider med ulike formidlingstiltak. Planen er også et viktig styringsverktøy for ledere.

1.3 Målgrupper for formidling

AAmA formidler i dag til mange ulike målgrupper. Dette skal AAmA fortsette med. I planperioden har AAmA et særskilt fokus på barn og unge samt underrepresenterte grupper i samfunnet, som språklige minoriteter og mennesker med funksjonsnedsettelse. Hvilke grupper som er underrepresenterte vil imidlertid variere, og det er viktig å ha en mangfoldssensitiv tilnærming til formidlingsoppdraget.¹

1.4 Forankring og føringer

Formidlingsvirksomheten i AAmA formes av internasjonale, nasjonale, regionale og lokale føringer. ICOM (International Council of Museums) og ICA (Internasjonal Council of Archives) sine etiske regelverk legger de overordnede føringene for arbeidet. Tenkningen omkring formidling knytter an til FNs bærekraftsmål. Formidling av den immaterielle kulturarven følger

¹ Begrepet mangfoldssensitiv refererer til evnen til å være oppmerksom på og forstå mangfoldet i ulike kulturer, identiteter, og perspektiver. Det innebærer å anerkjenne og respektere forskjeller, samt å tilpasse seg og inkludere ulike synspunkter og erfaringer i kommunikasjon og handlinger. Mangfoldssensitivitet er viktig for å skape inkluderende miljøer hvor alle føler seg verdsatt og respektert.

Konvensjon om vern av den immaterielle kulturarven (Kulturloven). Formidlingsarbeidet skal være i tråd med Stortingsmelding *Musea i samfunnet. Tillit, ting og tid* (Meld. St. 23 (2020-2021)). Lokalt svarer AAma sin formidlingsvirksomhet også til mål i Regionplan Agder 2030. Formidlingsvirksomheten rettet mot skole og barnehage, utvikles i samsvar med gjeldende læreplan i skole og rammeplan for barnehager. Formidlingsplanen er forankret i AAma sin egen strategiplan for perioden 2024-2028.

1.5 Formidling i AAma

1.5.1 Hva er formidling?

Formidling er en av våre kjerneoppgaver, og er bindeleddet mellom AAma og publikum. Det innebærer å gjøre samlingene og historisk materiale tilgjengelig og forståelig for besøkende gjennom ulike tilnærminger og metoder. Hensikten er å skape en balanse mellom læring og underholdning, slik at publikum både tilegner seg ny kunnskap og får en engasjerende opplevelse. Vellykket formidling tar hensyn til målgruppen og tilrettelegger innholdet på en relevant måte som stimulerer til refleksjon og nysgjerrighet.

Formidling i forhold til forvaltning

Tilgjengeliggjøring er en sentral del av AAma sitt forvaltningsansvar. Dette innebærer å gjøre historisk materiale synlig for publikum, ofte gjennom metadata alene.² Formidling går imidlertid et skritt videre – det handler om å bruke materialet og tilhørende metadata til å skape en fortelling og en opplevelse som gir publikum en dypere forståelse.

Formidling i forhold til forskning

I denne planen følger vi OECD(Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling) sin definisjon av forskning: Forskning er kreativt og systematisk arbeid for å vinne ny kunnskap, sette den inn i en videre empirisk og/eller teoretisk sammenheng. Formidling er måten denne kunnskapen presenteres, kommuniseres og gjøres relevant for publikum på.

1.5.2 Våre formidlingsformer

Våre formidlingsformer fletter seg ofte sammen med hverandre.

Vi formidler via:

- utstillinger – faste og skiftende utstillinger samt vandretstillinger
- omvisninger – både åpne og for bestilling
- arrangementer – foredrag, samtale, debatt, verksteder, konserter, markeder, kurs og fagdager
- pedagogiske tilbud – opplegg som lages spesielt for barnehager, skoleelever og studenter
- publikasjoner – trykte og digitale fagartikler og bøker, filmer og andre produksjoner
- digital formidling – våre nettsider, blogger, formidlingsapper, sosiale medier samt våre podkaster

Denne listen er ikke endelig, og det kan bli introdusert nye formidlingsformer i løpet av planperioden.

² For eksempel vil det å legge ut et fotografi med datering, fotografens navn og en kort beskrivelse av motiv være å regne som tilgjengeliggjøring og ikke formidling.

1.5.3 Hvem formidler?

I møte med publikum er alle ansatte delaktige i formidlingsarbeidet, enten det er gjennom utstillinger, skriftlig materiale, muntlig formidling eller digitale medier. Det finnes dedikerte formidlere i hver avdeling, samt faggrupper på tvers, som samarbeider for å sikre en helhetlig og faglig sterk formidling. Formidling er primært ansvaret til pedagoger og formidlere, men de er ikke alene om oppgaven. Alle ansatte i AAma som skriver en artikkel, holder et foredrag eller produserer en podkast, bidrar også til formidling.

1.5.4 Sentrale målområder

Vår formidling skal bygge på målene i vår strategi. Disse skal ligge til grunn både i planleggingen og gjennomføringen av formidlingsopplegget.

Samfunnsaktuell og samtidsorientert

AAma skal være en arena for refleksjon og samtale om viktige samfunnsspørsmål. Gjennom engasjerende formidling knytter vi historien til aktuelle temaer og problemstillinger, og vi inviterer publikum til dialog. Vi ønsker å ta opp dagsaktuelle spørsmål og gi rom for ulike perspektiver. All formidling skal ta hensyn til FNs bærekraftsmål, og bærekraft skal integreres i alle våre planer og aktiviteter. Vi bruker varierte metoder for å skape relevante opplevelser som kobler fortid og nåtid, og sikrer at AAma forblir en levende og relevant institusjon.

Gjestfri og mangfoldig

Dette innebærer at vi møter publikum med åpenhet og respekt, slik at alle føler seg velkomne og inkluderte. Vi tilrettelegger for en tilgjengelig og engasjerende opplevelse ved å skape en varm atmosfære, bruke et inkluderende språk og være lydhøre for publikums behov og interesser.

Formidlingen ved AAma skal gjenspeile og inkludere mangfoldet i samfunnet. Vi skal løfte frem ulike perspektiver, erfaringer og stemmer, slik at flere kan kjenne seg igjen i og relatere seg til AAma sitt innhold. Dette innebærer å være bevisste på språk, representasjon og tilrettelegging, slik at alle besøkende opplever formidlingen som relevant og tilgjengelig.

Solid kunnskapsutvikling og forvaltning

Våre formidlingspersonell tilbys kontinuerlig kompetanseheving for å sikre formidling av høy kvalitet. Gjennom vår formidling skal vi skape interesse for historien, formidle kunnskap og stimulere til refleksjon og kritisk tenkning. AAma skal være et ledende fagmiljø innen arkiv og museum, og vi styrker kunnskapsutviklingen gjennom samarbeid med universiteter, høyskoler og andre relevante aktører. Slik bidrar vi aktivt til faglig utvikling og forvaltning innen vårt felt.

Optimal organisering og sikker drift

Det legges til rette for tverrfaglig samarbeid på tvers av avdelingene, slik at kunnskap og erfaring deles effektivt. En helhetlig organisering av formidlingen bidrar til økt fleksibilitet, bedre ressursutnyttelse og en styrket faglig utvikling.

2. Mål og tiltak

2.1 Strategisk hovedmål

Gjennom formidling skal AAma bli mer synlig og relevant for det samfunnet vi er en del av. Vi skal bruke formidling til å løfte frem og inkludere underrepresenterte grupper, samt vekke nysgjerrighet, kunnskap og engasjement hos barn og unge. Formidlingen i AAma skal bidra til at

alle føler seg velkommen. Formidlingen skal holde høy kvalitet og bidra til at AAma oppleves som en solid kunnskapsinstitusjon. Formidlingsarbeidet skal gjennomføres med optimal bruk av ressurser.

2.2 Delmål 1 Samfunnsaktuell og samtidsorientert

AAma sin formidling er aktuell og relevant for samfunnet vi er en del av. AAma er en synlig og tydelig samfunnsaktør. AAma løfter frem underrepresenterte grupper i sin formidling, og bidrar til at de føler seg inkludert i samfunnet. AAma sin formidling engasjerer alle deler av samfunnet, spesielt barn og unge.

2.2.1 Generelle tiltak

- AAma skal invitere, der det er hensiktsmessig, målgrupper til medskaping av formidlingstiltaket for å sikre aktualitet og relevans
- AAma skal aktivt bruke digitale plattformer som nettsider, podkaster og sosiale medier til definerte målgrupper
- AAma skal øke synligheten til sine formidlingstiltak gjennom samarbeid med presse, tidsskrifter ol.

2.2.2 Særskilte tiltak mot barn og unge

- AAma skal definere barn og unge som målgruppe for flere av AAma sine formidlingstiltak. Det gjelder både fysiske og digitale tilbud
- AAma skal samarbeide med virksomheter som arbeider med barn og unge, for å sikre relevant formidling og at formidlingen når ut til barn og unge på deres arenaer
- AAma skal tilby samfunnsrelevante pedagogiske opplegg for barnehagebarn og skoleelever i alle aldersgrupper, tilpasset gjeldende læreplanverk
- AAma skal utvikle, der det er mulig, pedagogiske opplegg i samarbeid med lærere eller/og elever for å sikre relevant formidling

2.2.3 Særskilte tiltak mot underrepresenterte grupper

- AAma skal samarbeide med organisasjoner og nettverk for minoritetsgrupper, flyktninger og personer med funksjonsnedsettelse for å sikre relevant formidling
- AAma skal løfte frem historier, gjenstander og arkivalier knyttet til underrepresenterte grupper med sin formidling

2.3 Delmål 2 Gjestfri og mangfoldig

AAma er en møteplass hvor alle føler seg velkomne. Særlig er AAma en betydningsfull møteplass for barn og unge på deres fritid. Underrepresenterte grupper har funnet sin plass gjennom aktiv medskaping og dialog. AAma er universelt utformet i alle digitale kanaler. AAma har kunnskap om både eksisterende og potensielt publikum og utnytter denne kunnskapen til å nå ut til flere.

2.3.1 Generelle tiltak

- AAma skal aktivt bruke sitt medlemskap i Norsk publikumsutvikling og delta på relevante kurs og konferanser for å holde organisasjonen oppdatert på verktøy og metodikk innen publikumsutvikling, samt benytte spørreundersøkelser for å få innsikt i eksisterende og potensielt publikum

- AAma skal utvikle arenaer for dialog, medskaping og publikumsmedvirkning – både fysisk og digitalt – ved å invitere et mangfold av brukergrupper til å bidra i utviklingen av AAma som en relevant og betydningsfull møteplass
- AAma skal etablere et fast publikumsråd med representanter fra ulike grupper for jevnlig dialog om tilrettelegging og innhold
- AAma skal tilby lavterskeltilbud med fri entré

2.3.2 Særskilte tiltak mot barn og unge

- AAma skal være oppdatert på metodikk og verktøy innen dialog og samskaping med barn og unge
- AAma skal invitere barn og unge til aktiv medskaping i utviklingen av nye formidlingstilbud, blant annet ved å opprette et ungdomsstyre som kan gi innspill til aktiviteter og utstillinger, slik at møteplassen AAma skapes på deres premisser
- AAma skal tilby årskort til lavinntektsfamilier i kommunene i Agder slik at barn og unge kan bruke AAma som møteplass uavhengig av økonomisk status
- AAma skal alltid ha minst én pedagog eller formidler i prosjektgrupper som jobber fram nye utstillinger
- AAma skal ha en egen faggruppe for formidling til barn og unge

2.3.3 Særskilte tiltak mot underrepresenterte grupper

- AAma skal samarbeide med interesseorganisasjoner i utvikling av formidlingstilbud for og med underrepresenterte grupper, og møte underrepresenterte grupper også på deres hjemmebane for å sikre god inkludering og integrering
- AAma skal tilby årskort til asylsøkere og flyktninger i kommunene i Agder
- AAma skal utvikle målrettede formidlingstiltak for ulike grupper, for eksempel taktile opplevelser for synshemmede eller visuelle formater for hørselshemmede
- AAma skal utvikle og tilby omvisninger med synstolking for blinde og svaksynte gjester
- AAma skal tilby digital formidling som tilgjengeliggjør utstillinger og samlinger for mennesker som ikke kan besøke museene og arkivene fysisk

2.4 Delmål 3 Solid kunnskapsutvikling og forvaltning

AAma sin formidling holder høy kvalitet og bidrar til at publikum opplever AAma som en solid kunnskapsinstitusjon som gir ny innsikt. AAma sin formidling synliggjør, skaper interesse for og øker bruken av AAma sine samlinger, bygninger og immateriell kulturarv.

2.4.1 Generelle tiltak

- AAma skal bruke sine forskningsprosjekter i formidling
- AAma skal sikre at AAma sine formidlere har nødvendig kompetanse til å formidle mot ulike målgrupper
- AAma skal samarbeide med aktuelle forskningsmiljø samt nasjonale og regionale formidlernettsverk om utvikling av kompetanse innen formidling
- AAma sin formidling skal gi ny innsikt og nye perspektiver med utgangspunkt i vår historie
- AAma sin formidling skal synliggjøre AAma sin særegenhet som arkiv og museum

2.4.2 Særskilte tiltak mot barn og unge

- AAma skal samarbeide med virksomheter som arbeider med barn og unge, samt gjennomføre brukerundersøkelser, for å styrke kunnskapen om barn og unge som målgruppe for formidlingstiltak

2.4.3 Særskilte tiltak mot underrepresenterte grupper

- AAma skal samarbeide med organisasjoner og nettverk for minoritetsgrupper, flyktninger og personer med funksjonsnedsettelse for å få mer kunnskap om underrepresenterte målgrupper
- AAma skal tilegne seg mer kunnskap om underrepresenterte grupper i egne samlinger med tanke på formidling
- AAma skal involvere underrepresenterte grupper i tolkning og fortelling av deres egen historie
- AAma skal formidle ny innsikt i underrepresenterte grupper sin historie
- AAma sin formidling skal skape interesse og økt bruk av kulturhistorisk materiale knyttet til underrepresenterte grupper

2.5 Delmål 4 Optimal organisering og sikker drift

AAma er en profesjonell og lærende organisasjon med god planlegging, høy gjennomføringsevne og en organisering som legger til rette for effektiv, inkluderende og høy kvalitet i formidlingsarbeidet. AAma har god ressursutnyttelse med fokus på gjenbruk og flerbruk, aktiv samhandling på tvers, og universell tilgjengelighet som sikrer at formidlingen når ut til hele befolkningen.

2.5.1 Tiltak

- AAma skal organisere formidlingen på en måte som fremmer kommunikasjon mellom avdelingene, tverrfaglig samarbeid og kunnskapsdeling. Dette skal organiseres gjennom faste møteplasser og strukturer for faglig utveksling mellom formidlere, konservatorer, arkivarer og andre fagpersoner
- AAma skal samarbeide med eksterne aktører for å sikre bedre ressursutnyttelse og faglig utvikling i formidlingen
- AAma skal planlegge og utvikle formidling med fokus på gjenbruk og flerbruk av ressurser – både fysiske, digitale og menneskelige
- AAma skal ha oversikt over interne formidlingsressurser og kompetanse, og utvikle en kompetanseutviklingsstrategi som sikrer at formidlere har oppdatert kunnskap om metodikk for kommunikasjon med barn og unge
- AAma skal etablere strukturerte dialogarenaer og tilbakemeldingsrutiner for å sikre medvirkning fra barn, unge og underrepresenterte grupper i utviklingen av formidlingstilbud
- AAma skal planmessig involvere frivillige og andre ressurspersoner i formidlingsarbeidet gjennom systematisk opplæring og gode samarbeidsmodeller
- AAma skal utvikle en felles og regelmessig metodikk for evaluering og utvikling av formidlingstilbud, slik at tiltakene er i tråd med endrede behov og samfunnsoppdrag
- AAma skal utforske bruk av kunstig intelligens og innovative digitale metoder, og bruke dem på en systematisk måte

3. Oppfølging og evaluering

Formidlingsplan for AAma 2025-2028 gjelder alle organisasjonens avdelinger. Prioritering og iverksetting av tiltakene skal skje gjennom arbeidet med de årlige virksomhets- og avdelingsplanene. Flere tiltak bør gjennomføres ved hjelp av prosjektorganisering.

Planen evalueres innen planperioden er over.